

Artsobservasjoner – kort brukerveiledning

Denne tjenesten er et kartbasert rapporteringssystem for stedfestet informasjon over arter i Norge. Her er det den personen som legger inn sine funn som selv bestemmer hva som skal rapporteres. Observasjonene blir ikke kvalitetssikret av en naturvitenskapelig institusjon på forhånd, men observasjonene er tilgjengelige for kommentarer og korrigeringer fra andre og dette bidrar til å øke kvaliteten på data som legges inn. Funn av sjeldne arter og arter som er vanskelig å artsbestemme bør dokumenteres nærmere for kvalitetssikring. Dette gjøres enten ved opplasting av et fotografi sammen med rapporteringen eller ved innsending av et belegg til et universitetsmuseum. Rødlistearter med foto og andre viktige arter blir validert etter rapporteringen av dyktige spesialister i SABIMAs medlemsforeninger.

Alle observasjoner blir hver natt overført til Artskart

<http://artskart.artsdatabanken.no/default.aspx>

Gå til www.artsobservasjoner.no og du får opp et skjermbilde med en oppdatert oversikt over antall rapporterte funn i tjenesten totalt og hvor mange observasjoner som er registrert inneværende dag. For å søke informasjon om allerede rapporterte observasjoner eller legge inn dine egne observasjoner, velg ett av de fem systemene f.eks. **Rapporteringssystemet for vekster**.

I rapporteringssystemet finnes en rekke valg for å vise informasjon om artsfunn som allerede er registrert, **Dagens funn** kommer i en tabell der artsfunn med den siste observasjonsdatoen står først. Under arkfanen **Ukas bilder** er det visning av bilder over arter som er lagt inn de siste dagene. Velger du å se på bilder av en spesiell art, må du først velge arten under **Vis funn**. Når du søkt og har valgt arten, kan du under **Presenter funn** velge å se på artsfunn med bildegalleri.

I. Registrer deg som bruker

For å kunne legge inn informasjon om arter du har funnet, må du først registrere deg som bruker av denne tjenesten. Under arkfanen **Bli rapportør** finnes et eget innmeldingsskjema for dette. Kort tid etter du har sendt inn skjema vil du motta en e-post med passord for innlogging. Etter pålogging kan du gå inn og endre det automatisk genererte passordet til et annet passord under arkfanen **Min profil**.

II. Rapportere funn

2a. Lokalitet

Før du kan rapportere funn, må du velge lokalitet. Dette gjør du enten ved å velge en allerede registrert lokalitet under arkfanen **Lokaliteter** eller å opprette en ny lokalitet under arkfanen **Nytt funnsted**.

- A. Velg fylke og kommune og zoom deg inn der du gjorde artsfunnet. Klikk så på lokalitetsikonet (liten blomst) i overkant av kartet og plasser deretter kursoren på funnstedet og klikk.
- B. Du får nå opp en tabell over funnstedet, der må du skrive inn funnstedets navn (bruk gjerne et lokalt stedsnavn) og velg geografisk utstrekning. Så må du lagre.

- C. Du kan også lokalisere funnstedet ved å sette inn koordinater (f.eks. fra GPS). Husk at du må velge det samme koordinatsystemet og datum (UTM-sone) som du har på GPSen din. Også her må du legge inn geografisk utstrekning og lagre.
- D. Det er mulig å lage et funnsted som et avgrenset område (polygon). Du kan tegne et polygon direkte i kartet ved å trykke på polygonsymbolet før du tegner omrisset av området. Også her må du sette lokalitetsnavn før du lagrer.
- E. Når du har lagret funnstedet kan du gå videre med rapporteringen ved å klikke på arkfanen **Rapportere**
- F. Det er mulig å legge inn koordinater direkte i rapporteringsskjemaet. Ved å trykke på det lille forstørrelsesglassikonet til høyre for koordinatene, kan du verifisere at koordinatene du har lagt inn treffer på riktig sted i kartet.
- G. Om du har rapportert tidligere på et funnsted, kan du rapportere nye observasjoner på samme funnsted. Dine funnsteder får du opp under arkfanen **Mine lokaliteter**.

2b. Rapportere

- A. Før du går i gang med å rapportere kan du legge inn medobservatører ved å søke, legge til og velge medobservatører under arkfanen **Medobservatør**
- B. Dersom du skal rapportere under et eget prosjekt, må du velge blant de allmenne prosjektnavnene under arkfanen **Formål**.
- C. Før du trykker på arkfanen **Rapportere** bør du sjekke at lokalitetsnavnet, eventuelle medobservatører og prosjektnavn er listet opp (i blått) under rekka med arkfaner.
- D. Når du trykker på arkfanen **Rapportere** kommer det opp et skjema hvor du kan legge inn opplysninger om funnet som; *artsnavn*, *antall individer*, *enbeter* (planter, skudd, stengler, kolonier, busker ...) *dato* for observasjon, *stadium* og *kommentarer*. Hvis noen andre har artsbestemt for deg, eller har bekreftet at artsbestemmelsen er riktig, må du skrive navnet på vedkommende i datafeltet *Det/conf*. Hvis du skal rapportere en art som tidligere er observert på funnstedet, men som ikke ble funnet når du var der, kan du krysse av i ruta for *Ettersøkt ikke funnet*. Om du rapporterer en *andrehåndsopplysning*, må du krysse av i ruta for dette og skrive inn navnet på kilden i *kommentarfeltet*.
- E. Du har også muligheter til å legge inn funn ved å importere dine observasjoner fra et regneark ved å klikke på arkfanen **Excel med koordinater**. Der finner du en mal som du kan laste ned og som du må bruke for å kunne kopiere opplysningene dine direkte inn det aktuelle vinduet i Artsobservasjoner. Husk å velge riktig koordinatsystem før du limer dataene inn i rapporteringsvinduet. Når du trykker på knappen *Kontroller obser* og det er feil i regnearket, får du feilmeldinger i rapporteringsvinduet. Du kan enten rette feilen direkte i skjemaet, eller du kan rette opp feilene i regnearket og gjenta prosedyren (*Start på nytt*) til det er feilfritt, da rapporterer du ved å velge knappen *Rapporter*.

III. Se på funn

Under arkfanen **Vis funn** kan du søke fram informasjon om dine egne og andres registrerte funn. Du kan enten søke på arter under arkfanen **Art**, søke på tidsperioder under arkfanen **Periode** eller på geografiske områder (fylke, kommune) under arkfanen **Region**. Du kan også søke på dine observasjoner, rødlistekategorier eller prosjekter under arkfanen **Øvrige innstillinger**.

- A. Søk først på artsnavnet ved å skrive inn navnet og klikk *Søk art*. Når du har fått riktig art, klikker du på artsnavnet igjen, da havnet artsnavnet med blå skrift i en egen linje under arkfanene.
- B. Velg dato eller tidsrom under **Periode**, der kan du velge en eksakt dato, et tidsrom eller hele år. Når du har valgt dato, spretter tidsrommet eller datoen opp i søkeparameterfeltet.

- C. Velg geografisk område under **Region**, når du klikker på et bestemt fylke eller kommune, spretter navnet opp i søkeparameterfeltet.
- D. Hvis du skal søke opp dine egne observasjoner, må du krysse av for dette under arkfanen **Øvrige innstillinger**. Da spretter *Mine observasjoner* opp i søkeparameterfeltet.
- E. Sjekk at de søkekriteriene du ønsker å ha med står i søkeparameterfeltet (i blått) før du ser på selve dataene.
- F. Når du har valgt de riktige søkekriteriene, kan du trykke på arkfanen **Presentere funn**. Du får da opp et skjermbilde som gir deg mange valgmuligheter for hvordan du ønsker at observasjonene skal presenteres. Du kan enten velge å se på søkeresultatet i listeform (*Funnliste*), se på Google Maps eller velge å laste ned søkeresultatet i *Excellformat*. Du kan også lage ei *artsliste* ut fra søkekriteriene.
- G. Dersom du skal rette feil, endre eller legge til parametre på dine egne funn og laste opp bilder av artsfunnet, må du først velge *Mine observasjoner*, deretter klikker du på arkfanen **Administrer funn**. Der kan du utføre de endringene du ønsker. Bilder laster du opp ved å klikke på det lille bildeikonet lengst til høyre i tabellen.

IV. Statistikk

Under arkfanen **Statistikk** finnes informasjon med lister for ulike personer og regioner, som for eksempel en rangert oversikt over hvilke personer som har rapportert flest arter under arkfanen **Lister**. Under arkfanen **Antall rapporter** er det liste over hvem som har rapportert flest antall observasjoner. Du kan også få oversikt over hvilke datoer du selv har rapportert de forskjellige årene.

V. Min profil

Under arkfanen **Min Profil** har du forskjellige valgmuligheter. Her kan du endre dine **Personopplysninger**. Under arkfanen **Min obsbok** kan du også se hvilke datoer du har observert arter, her kan du klikke i en kalender og artslista for hver lokalitet du har rapportert på kommer opp. Dette hjelper deg å bruke Artsobservasjoner som din personlige feltdagbok. Under arkfanen **Rapporterte innstillinger** kan du også velge hvilke datafelt du vil ha med når du rapporterer og hvilket koordinatsystem du ønsker å bruke som standard. Under arkfanen **Mine medobservatører** kan du også velge hvem du vil rapportere sammen med. Under arkfanen **Mine formål**, kan du lage deg egne prosjektnavn.